برنجی سنه نومرو ۵۵ — ۱٤ شوال ۱۳۳۰

پنجشنبه

۱۳ ایلول سنه ۱۳۲۸ — ۲٦ ایلول افرنجی سنه ۱۹۱۲

سرمحرر : شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

محل اداره‌سی :
جغال اوغلنده « حکمت » اداره خانه‌سیدر .
حقه‌مقرون، اغراضدن سالم افکار ومقالاته صحیفه‌لرمز آچیقدر.

نشری تاریخندن اون کون کچمش نسخه‌لر ایکی غروشدر .

«HIKMET»
Journal turc, quotidienet politique
DIRECTEUR-PROPRIETAIRE :
A.. HILMY CHEHBENDER

حکمت

اداره مدیری : فلبه‌لی
محمد زهنی

اشترا بدلی :
برسنه‌لکی ۹۵ ، آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .
پوسته اتحادیه داخل ممالك اجنبیه ایچون قرق فرانقدر.

اعلانات ایچون اداره مدیریله کوروشمك لازمدر .

ABONNEMENT
un an : 95 piastres و six mois 54 p.
Uuion postale : un an, 40, six moi, 25 Fr.
Rédaction : Constantinople, Djagal oglou

نسخه‌سی : ۱۰ پاره‌در

حقیقته خادم یومی غزته‌در

نسخه‌سی : ۱۰ پاره‌در

هفته‌لك

حکمت

بودفعه‌ده جمعه‌ایرتسی کونی نشر ایدیله‌جك‌در.

مندرجاتی : آه بزده بوغفلت اولماسایدی، بنغازیدن مکتوب — اسلامده جدال حیات — دین حقیقی ، دین تقلیدی — عشق بالا — محی الدین‌ك قصیدهٔ عشقیه‌سی — ابن فارض — فکرت حاضره‌نك استادلری : ستیرنر ونیتجه — سیاره‌لر مسکونمی ؟ — فصوص الحکم — تصوف اسلامی — ابلیس بهن — شطح عارفانه : مرد مکریز .

مباحث سیاسیه

« مشروطیت » برتعهد دکلمی‌در ؟

یز بوتعهدی ناصل ایفا ایتدك؟

انقلابدن اول ، حکومت ، کلخانه خط همایونیله ، داخل وخارجه قارشی بر طاقم تعهداته بولونمش ایدی . بونلرك زبده‌سی « اهالی‌نك سیاناً سعادت وسلامتنه همت » جمله‌سیله افاده ایدیله‌بیلیر .

حکومت ، بوتعهدی طوتمادی . داخلده هرکس ناخشنود ومتضرر ، خارجده هر دولت مغبر ومنفعل اولدی .

مملکتك انقسامی سوزلری قونوشولمغه باشلاندی . نهایت انقلاب یاپیلدی وبوسوزلرده موقتاً برطرفه آتیلدی . انقلاب دیمك ، یکی برسلسلهٔ تعهدات ایدی. اوروپالیلر بوتعهداتك نه‌صورتله ایفا اولونه‌جغنه برآرالق منتظر قالدیلر. یکی حکومت ، یکی کسوه‌لرله اسکی حکومتك عینی چیقدی .

اهالی‌ینه سفیل. اخوت شویله دورسون، عناصر آراسنده برمتارکه، برائتلاف بیله ممکن اولمادی. فضله اولارقده یدی عصردر، کلمهٔ واحده‌نك تحت تصرفنده قارداش قالان مسلم عنصرلر، یکدیکرندن برازتباعد ایتدی. قومیت ومنافع مخصوصه‌دعوالری، وحدت اسلامیه ایله بیله چارپیشماغه باشلادی .

عثمانلی حکومتی ، انقلابك تضمن ایتدیکی تعهداتی طوتمغه مجبوردر . بوتعهداته جدیتله اهمیت ویرمزسه ، هروقت داخلده وخارجده اخطاراته دوچار اولور . اخطاراتك صوکی ایسه داخلدن اختلال وخارجدن مداخله‌در .

حکومت اتحادیه ، داخل وخارجه قارشی اولان تعهداتنی طوتمادی . اوکا خلف اولان حکومت حاضره ، بو تعهداتی اجرایی درعهده ایتمش دیمك‌در . کندیسنه بوبابده توصیه واقع اولدیسه ، بونك سببی‌ده حرکاتنده بطائت وهر خطوه‌سنده تردد کوسترمکده اولماسی‌در لکن بو توصیه‌لرك ، بو اخطارلرك مسئولیتی عجبا بحسب التحلیل کیمه‌راجع‌در ؟

ظن ایده‌رزکه درت سنه‌در ، بسیط وطبیعی براصول دائره‌سنده، صمیمی برسیاستله ایشر، کورسه‌ایدك اسکی مشکلات ومعلقاته دها برسوریلری انضمام ایتمزدی. بویله‌یاپیله‌مادی. بوکون دونکی کونك مولودی‌در . بوکونك مسئولیتی اونی حاضر الایان دونه‌عائددر . بوکون برطاقم اضطرارلر ایچنده‌یز . بونی هپمز کوریورز . اکرهر حالمزلزده بر فوق العاده‌لك اولماسایدی ، بوکونکی حکومت، فرق موجوده‌دن اکثریتی احرازایده‌نلك ألنده اولوردی . نه‌چاره بوکون حکومت اتحادیه‌نك میدانه کتیردیکی احوال غریب بروضعیت دوغوردی .

فرقه‌لردن هیچ بریسنه منسوب اولمایان وبی طرف بولنمق ضرورتنده قالان برحکومت، مجلسك کشادینه قدر صرف کندی سوق حمیت واجتهاداتیله حرکته مجبوردر .

دوش تتعهدینه آلدیغی ایشلر هم چوق وهم‌ده چوقق مهمدر . بوشرائط دائره‌سنده بعض دوستن دولتلرك ، جهان مدنیت افکار عمومیه‌سنی عللهزه چوبرن بعض احواله میدان ویریله‌مه‌سنی، توصیه ایتمش اولمالری ، برحقارت کبی تلقی ایدلمه‌لی‌می‌در ؟

ممالك عثمانیه‌ده ادارهٔ ولایات حقنده عمومجه مقبول اولان توسیع مأذونیت وتفرعاتی بوتون مملکته تشمیلیله قالقیشمق ، مملکتك انقسامی دیمك‌می‌در ؟ ؟ توسیع مأذونیت وتفرعاتی ، یعنی ارناودلره بخشش اولونان مساعدات ، یالکز اونلره منحصر قالسایدی ، ایشته اووقت برامتیاز صاییلیردی . مادامکه عموم عثمانلیلر عین حقوق، ومساعداته نائل اولیورلر ، بو ، نه‌دن برراميتار صاییلسین ؟ امتیاز ایسه کیمدن کیمه !!

لکن بززده مخالفت ، مخالفی بهمه‌حال کیرلتمکدن عبارت ظن اولونیور . بو چیرکین دستورله حرکت اولوندق صوکرا مخالف نه یاپسه ، بلاقیدسز وشرط فنا صاییلیور .

بزدیمیوریزکه شیمدیکی هیئت وکلا، هردرلو خطالردن عاراری ومرنه‌یاپارسه مطلقا مصیب‌در. بالعکس مجلس وکلانك حرکاتنده دائما بر تردد بربوجالامه کوکوریورز. مأمورین انتخابنده اصلا بتسزلکلرده کوریلدی . لکن بوخطالر ، وضعیتده‌کی فوقوق العاده‌لکك ویردیکی تلاشك ثمره‌سی اولمغله‌له جزئی برهمتله تعمیر ایدیله‌بیلیر .

صانیورزکه حقیقت حال بوشکلده . شیمدی بوحقایق تماماً تحریف ایدوب‌ده مملکتك انقسامه یوز طوتدیغنی سویله‌مك ، احتمالکه وضعیتك امرامر ایتدیکی یکانه تدبیره « کتابهٔ سنك مزار » « عنوانی ویرمك وطنپرورانه بر مخالفت‌می‌در ؟ ؟

وطنپرورانه ! زواللی قلم ! وطنك معناسی مجهول قالدقجه‌وطنپرورانه ترکیبنه معنا آرامق، موجودیتی ثابت‌اولمایان عنقا قوشنك یمورطه‌سنی دوشونمك کبی کبی برشیدر .

قوجه محررلرمز ! هرطرفدن اوزه‌رینه هجوم ایدن بو بونجه مهالکه قارشی ملت، دست تمشیتك زمام مام اموری ألرینه ویردیکی رجالك همت وحمیتندن برامید وتسلی بکله‌یور .

بزایسه بو آدم آدملرك مملکتی انقسامه یوروتدکلرینی یازه‌رق اونی ینی یأس وضجرته آتیورز . باری کندی سویلدکلرکلرمزه کندمز اینانسه‌ق ؟ لکن بز ، یالکز باشه باشقالرینی قاندیرمق ایچون سویلیور وقانلره کیزلیجزلیجه کولومسیورز .

م . د . ذ

تلغرافنامه‌لر

بارون مارشالك وفاتی

قاراسروهه ۲٤ ایلول — وقوع وفاتی عظیم برتأثر حصوله کتیرن بارون مارشال فون بیبرشتاین سکزکوندن بری معده‌سندن وصوغوقدن مضطرب اولمغله برابر احوال صحیه‌سنده اصلاح خامت کورله‌مشدری. بارون مارشال صباحلین ساعت درتده وفات ایتمشدر .

لونده‌ره ۲۵ — انکلیز غزته‌لرینك قسم اعظمی بارون مارشالك خصائص دیپلوماسیه‌سنه ستایشخوان اولیور .

آلمانیا ایمپراطوری

برلین ۲۵ — آلمانیا ایمپراطوری ویلهلم بارون مارشالك رفیقه‌سنه برتعزیت تلغرافنامه‌سی کشیده ایلمشدر .

بالموال ملاقاتی

پارس ۲٤ — (تان) غزته‌سنه لونده‌ره‌دن تلغرافله بیلدیریلیور : بالموال‌ده انکلیز قرالی ایله روسیه خارجیه ناظری آره‌سنده جریان ایدن ملاقاتك موضوعی ایران مسئله‌سی تشکیل ایتمکله برابر بالقان وضعیتی ایله طرابلس محاربه‌سی حقنده‌ده سیرادوارد غره‌ی ایله غوسپودین سازونوف بیننده تعاطیٔ افکار وقوع بولمشدر .

محاربه‌نك ختام‌پذیر اولمسی ضمننده ایلك تشبثاتده بولنمش اولان سازونوف استانبول وروماده محرمانه برمداخله اجرا اولنمسنی سیر ادوارد غره‌یه تکلیف ایتمشدر .

معمافیه ، بوکبی تشبثات اولجه حسن صورتله نتیجه‌لنمش اولدیغندن ، لونده‌ره محافلنده بودفعه‌دخی بر موفقیت حصوله کلمیه‌جکنی درمیان ایتمکلرد ر. بوایلك تعاطیٔ افکاردن هیچ برنتیجه حصوله کلمه‌مشدر.

مذاکرات صلحیه

پارس ۲٤ — هاوانس آژانسی رومادن استخبار ایتمشدر :

فرانسز غزته‌لرندن بری ایلولك ۲۱ نجی کونی استانبوله تبلیغ قلنان ایتالیان شرائط صلحیه‌سنده ذات حضرت پادشاهینك لیبیا اوزرنده حاکمیت دینیه‌سی قبول اولندیغی ونام نامیٔ حضرت پادشاهی‌یه طرابلسده مهم برمأمور بولندیریله‌جغنی بیان ایدلمکده‌در .

نیم‌رسمی برنوطه، آرتق قانون حکمنه کچمش اولوب طرابلس وبنغازی ولایتلرینی ایتالیان حاکمیتی آلتنده بولندیران قاعده‌دن ایتالیانك اصلا انحراف ایتمیه‌جکنی سویلمکده‌در .

* *

روما ۲۵ — مبعوث مارینی طرفندن بیان اولندیغنه نظراً ایتالیا حکومتی مذاکرات صلحیه‌نك تمامیله منقطع اوله‌جغنی محتمل عد ایده‌رك آطه‌لر دکزنده حرکات بحریه‌یه یکیدن مباشرته مهیا بولنمقده‌در . بودفعه دول معظمه طرفندن کندیسنه اعتراض واقع اولمایه‌جقدر .

صربستانده محاربه تمایلاتی

پارس ۲۵ — (ماتن) غزته‌سنه بلغراددن اشعار قلنمشدر :

محاربه ظهوری حقنده دوران ایدن شایعه‌لره قارشی رسمی برتکذیبه رغماً صرب افکار عمومیه‌سی اندیشه ایچنده‌در .

محاربه وقوعی دائرهٔ احتماله عد اولنمقده‌در. نظار سابقه‌دن برمبعوث، موسیو پاشیچك محاربه‌یه میدان ویرمه‌مك آرزوسنك ناحق ارلدیغنی ووضعیتی کندی منفعتلری نقطهٔ نظرندن استفاده ایتمك آرزوسنده بولنان دول معظمه‌دن بر خیر انتظار ایتمك عبث بولوندیغنی سویلمشدر .

دول معظمه بالقان حکومتلری ایچون هیچ بر تشبثده بولنمیه‌جقلردر. برکت ویرسون که صربستان، بلغارستان، یونانستان وقره طاغ حکومتلری تورکیه‌ده یاشایان ملتداشلرینك سلامتی تورکیه‌یه قارشی برمحاربه ایله الده ایدیله‌بیله‌جکی خصوصی حقنده متفق الرأی بولنیورلر .

قونت برختولدك نطقی

عثمانلی آژانسی بوکون ، قونت برختولدك مجار دله‌غاسیونلری اوکنده اوزون برنطق ایراد ایتدیکنی بیلدیرمکده وبونطقك اقسام مهمه‌سنی تبلیغ ایلمکده‌در. مومی‌الیه قونت برختولد تورکیه‌یه ادخال اولنه‌جق اصلاحات حقنده بیانات آتیه‌ده بولنمشدر :

حکومت سنیه مملکته اصلاحات ادخالی صورت جدیده‌ده تصمیم ایتمش اولدیغندن ، بوقرارینه قارشی امیدوار اولمق لازم کلیر . تورکیه‌ده بر چوق دفعه اصلاحات ادخالی موضوع بحث اولمشدر . بوکون برلین معاهده نامه‌سندن ۳۵ سنه مرور ایتدیکنه رغماً تورکیه‌ده هیچ بر اصلاحات اماره‌سی کورله‌مکده‌در .

شئون محلیه

دونکی مجلس وکلا

دون اقشام صدر اعظم غازی مختار پاشا حضرتلرینك تحت ریاستنده اجتماع ایده‌ن مجلس وکلاده عثمانلی سفراسندن وارد اولوب اکثریتله امور جاریه‌یه متدائر اولان تلغرافنامه‌لر قرائت اولونمش وبونلردن بعضیلری مهم مذاکراته زمین اولمشدر .

جبل لبنان قوانینی حقنده مذاکرات جریان ایله‌مش ایسه‌ده مسئله تماماً نتیجه پذیر اولمامشدر . بونلردن ماعدا مواد آتیه حقنده مذاکرات جریان ایتمش ومقررات اتخاذ اولنمشدر .

۱ — انتخاب معاملاتنك تأمین حسن جریانی ضمننده طشره‌یه کوندریله‌جك مفتشلرك حر جراهنه

۲ — اسباب ذاتیه‌دن ناشی بالاستعفا مأموریتدن انفکاك ایلیه‌نلرك آچیقده قالدقلری مدته

۳ — اشقودره‌یه بر هیئت تحقیقیه‌نك اعزامنه ،

٤ — امنیت صندوغی مخصصاتنه تکلیف اولنان ضمه دائر مذاکرات جریان ایتمشدر .

حضوره قبول

معمورة العزیز والیلکنه تعیین ایدیلان جمال بك دون حضور همایونه قبول بیورلمشدر.

داخلیه ناظری

داخلیه ناظری دانش بك افندی دون انعقاد ایدن مجلس وکلاده بر مدت بولندقدن صوکرا مقاملرینه کله‌رك روم ایلی احوالی حقنده مشیر ابراهیم پاشادن کلن تلغرافه ویریله‌جك جواب واتخاذی لازمکلان تدابیر ایله مشغول اولمشلردر .

***

زیارت

دون معمورة العزیز والیسی جمال بك داخلیه ناظری بك افندی‌یی مقام نظارتلرنده زیارت ایتمشلردر .

* *

معمورة العزیز ولایتی والیلکنه تعیین اولنان جمال بك اولکی کون ارمنی مستعفی پطریق افندی‌یی خانه‌سنده زیارت ایتمشدر . والیٔ مشارالیه چارسانجق اراضی مسئله‌سنه دائر شمدی‌یه قدر پطریق افندی‌یه کوندریلن راپورلرك بر صورتی طلب ایتمشدر .

ملاقات

شهر امانتی مجلسی رئیسی محمد پاشا دون داخلیه مستشاری فؤادبك ایله کوروشمشدر .

مقاله

[موسوی وطنداشلرمزك نظر انتباهنه]

سیونیستلر چالیشیور

پروتستولر

موسوی وطنداشلرمزك چوغی ، بلکه‌ده « حکمت » ی بر « آتی سه‌بیت » یعنی موسوی دشمنی غزته ظن ایدییور . بو ، قطعیاً بویله دکلدر . عثمانلی موسویلرینی بزبوتون برصافیت اخوتله سه‌ور وتقدیر ایده‌رز . استعداد تجاری ومالیلری بزم ایچون برکوله‌که، برمانعه اولمادقدن ماعدا، اونلرك شواستعدادی ، بزجه پك چوق اسباب دولایسیله شایان ممنونیتدر .

علی العموم موسویلری ایسه ، دها واسع برفکر تقدیرله قارشیلارز . چوق دفعه یازدق ودیدك که : اوروپا موسویلری ، یالکز ساحهٔ اقتصادیاتده دکل، فن وصنعت ساحه‌لرنده دخی بویوك برتفوق کوسترمشلردر .

لکن شیمدیلك سیونیستلك ایله موسویلکك مترادف شیلر اولمادیغنه قائلز. وعثمانلی موسویلری حقنده نه‌قدر مودت حس ایدرسه‌ك، مملکتمز ایچون یکی برعامل تشوش دییه تلقی ایتدیکمز سیونیستلك ایچونده اودرجه‌لرده برودت وتباعد حس ایده‌رز .

عثمانلی موسویلرینك ، فوائد مشروطیتدن هرکس کبی حصه‌مند اولمقدن باشقا مقصدلری یوق . بومقصد تمامیله مشروعدر ، وبرحقدر.

لکن سیونیستلر ، موسویلرك اویله برقسم خیالپرستی‌درکه اونلر ، ارض مقدسك ینه بنی اسرائیل ألینه کچمه‌سیله اسکی سلطنت یهودیه‌نك احیاسنی آرزو ایدییورلر . بز ، بویله بر آرزویی‌ده پك طبیعی بولورز . دهرك بیك درلو آفتلرینه معروض قالارق وطننی غیب ایتمش برملتك، تکرار وطننی آله کچیرمکه چالیشماسی ، برآز دنائت دکل ، برآز حمیتدر. [معلوم یا ، بومحاکمه ، عثمانلی موسویلری دکل ، موسویلك نقطهٔ نظریله مسروددر .] لکن بزم‌ده مسلمان وعثمانلی صفتیله سیونیستلری مضر کورمه‌مز طبیعی دکلمی‌در ؟ بزم‌ده بویله برحقمز اولدیغی انکار ایدیله‌مه‌لی‌در .

سیونیستلر ، ماصونلق واسطه‌سیله ملی ایشلرمزه پك زیاده قاریشمشلردر .طبیعیدرکه بو ایشلره موسوی وشبه موسویلری استخدام ایتدیلر. بنابرین بزده اونلرك اصرارلرینه مقابله یوللرینی ارامقله بروظیفه ایفا ایدییورز. بووظیفه ایله موسوی وطنداشلرمزه قارشی اولان وظیفه قطعیاً باشقا باشقا شیلردر .

سیونیستلر چالیشیورلر. هم‌ده چوق کره جن کبی میدانه چیقمایه‌رق مستعارناملر وشکللرله اوغراشیورلر. بروقعه ایله بوراسنی انظار تدقیقه قویاجغز .

ایکی سنه اقدم، اتحاد وترقی‌نك پروغرامنه وروحنه جداً مربوط وصادق اولان برذات قدسه سیاحتی واحوال محلیه‌یه پیدا وقوفی سببیله شویله یازییوردی :

« حکومت محلیه‌نك مرکز نفوس دفترلرنده یرلی قاچ موسوی مقید اولدیغنی علی التحقیق